

Hørings svar til Forslag til ny byggteknisk forskrift (TEK17)

§ 1-3. Definisjoner.

§1-3 Definisjoner: Rom for varig opphold Dette bør presiseres nærmere for skoler og barnehager. Vi mener at det å definere rom for varig opphold ut i fra oppholdstid (en time av gangen, eller mindre enn to timer i løpet av en dag) er for uklart og vanskelig å følge opp senere. Brukerne (for eksempel elever og lærere på skoler) kommer ikke til å kjenne til slike begrensninger, for eksempel at et grupperom ikke kan brukes mer enn en time av gangen. Det gir også liten fleksibilitet for bruken av disse rommene. Grupperom og fellesarealer (minglearealer, kantiner, spiserom og lignende) må fortsatt regnes som rom for varig opphold, slik at de ikke blir "fritatt" fra blant annet kravet til tilgang på dagslys og tilfredsstillende radonnivå. Disse rommene brukes i mye større utstrekning til undervisning i dag enn tidligere, fordi gruppearbeid og en-til-en spesialundervisning er mer utbredt enn før. Det å benytte disse rommene i en slik utstrekning, uten å ha nok tilgang til dagslys, forringer barnas og elevenes arbeidsmiljø. Vi vil også legge til at grupperom brukes ofte av elever med lære- eller andre type vansker, De vil derfor oppholde seg mye i rom som har dårligere kvalitet.

Se vedlegg

- [Uttalelse til TEK17, 10.02.17..docx](#)

---

§ 5-6. Minste uteoppholdsareal (MUA).

§ 5-6 Minste uteoppholdsareal (MUA) Vi mener at forskriften skal være restriktiv i å tillate at takterrasser regnes inn i uteoppholdsareal for boliger, men spesielt for skoler og barnehager. For barn er det ikke naturlig å oppsøke slike arealer for lek. Skolenes og barnehagenes utearealer benyttes også utenom skoletid/barnehagetid, men blir vanskelig tilgjengelige, privatiserte og innbyr ikke til fri fysisk utfolding hvis de er plassert på tak.

Uteområder på tak kan også være utfordrende med tanke på universell utforming, sikkerhet og støy fra tekniske installasjoner.

---

§ 12-9. Bad og toalett.

§ 12-9 Bad og toalett Det bør stilles krav til at det skal være tilgjengelig HC-toalett i hver etasje, særskilt for voksne og barn, i skoler og barnehager. Vi erfarer at det planlegges bare ett HC-toalett per etasje og det kan da enten brukes av elever, eller av de voksne. Plassering av HC-toalettene er ofte ikke optimal og funksjonshemmede elever må noen ganger inn i arealer med personalgarderober og kontorer.

---

§ 12-14. Trapp.

Amfier

Utvendige og innvendige amfier blir mer og mer vanlige i skolebygg, men vi har også sett dette i barnehage bygg. Vi erfarer at disse ofte mangler varslingsfelt for svaksynte, samt rekkverk. Store amfier blir vanskelig håndterbare for svaksynte. Trinnforskjellen mellom trapp og amfi er ofte ikke merket og dårlig synlige. Utvendige amfier uten rekkverk innebærer større risiko for fall på vinterstid med mye snø og is.

---

§ 13-1. Generelle krav til ventilasjon.

§ 13-1 Generelle krav til ventilasjon

Vi kan ikke se at TEK 10 §-1, punkt e) (Forurensende aktiviteter og prosesser skal så langt det er mulig innkapsles, utstyres med punktavsug, eller foregå i lokaler med egnet separat ventilasjon) videreføres godt nok til det nye forslaget. Dette kravet er viktig i sløyd, naturfagsrom, o.l på skoler.

---

§ 13-5. Radon.

Paragrafens 3.ledd åpner for at «annet ledd gjelder ikke dersom det kan dokumenteres at tiltakene er unødvendige for å tilfredsstillende kravet i første ledd). Dette mener vi gir rom for tolkning og forskjellig praksis og bør presiseres. Vi mener at det bør tydeliggjøres at unntaket gjelder bare hvis det velges byggemåte som hindrer radoninntrengning (luftet garasje og lignende). Vi har erfaring med at selv om grunnundersøkelser viser lav konsentrasjon av radon, kan bygget senere få for høye radonnivåer allikevel.

---

§ 13-6. Lyd og vibrasjoner.

Det å lempe på lydkravene for studenthybler forringer bokkvaliteten vesentlig. Studenter får vanskeligheter med konsentrasjon ved lesing, hvile og privat liv. Studenter er en sårbar gruppe med dårlig økonomi og med begrenset mulighet for å velge bosted.

Vi mener at §13-7-11 ikke må utgå. Den nye §13-6 gir rom for tolkning og erstatter ikke godt nok tidligere paragrafer (13.7-11). Formuleringen «kan oppfylles ved å tilfredsstillende lydklasse C i NS 8175:2012 Lydforhold i bygninger» er uklart. Disse paragrafene har stor betydning for helsemessig tilfredsstillende bygg.

Vi vil også nevne at vi har erfaring med at ikke tilfredsstillende lydisolasjon mellom forskjellige bruksformål i samme bygg (næring vs bolig) utgjør et problem og teknisk forskrift må stille tydelige krav.

---

§ 13-7. Lys.

Vi viser til våre merknader til definisjon på «rom for varig opphold»Nok tilgang til dagslys har dokumentert helsemessig betydning. Det å lempe på kravene i forhold til dette, mener vi ville være et stort ulempe i forhold til helsefremmende skoler og barnehager.

Oppholdssone

Begrepet oppholdssone er uklart og gir rom for tolkning. Det å stille krav til dagslysfaktor begrenset til oppholdssone forringer kvalitet og fleksibel bruk, samt fri møblering av et rom, for eksempel et klasserom i et skolebygg.

---

§ 13-8. Utsyn.

§ 13-8 UtsynDet å unnta soverom fra krav til utsyn er en vesentlig svekkelse for helsemessig tilfredsstillende byggkvalitet. Utsyn hindrer innestengt følelse og er med på at personer som er i rommet kan orientere seg i forhold til dagstid og vær, samt fremmer god kontakt med det fri. Soverom brukes ofte til andre formål og aktiviteter enn soving, blant annet til lek for barn (barnerom). Barn får redusert oppvekstmiljø ved å bo i rom uten utsyn. Videre vil den nye bestemmelsen kunne bidra til å øke kvalitetsforskjellen i boliger og derigjennom sosial ulikhet i helse. Spesielt er dette negativt for mindre boenheter.

Direktoratet for byggkvalitet,
ref.: 16/6053

Uttalelse til forslag til ny byggteknisk forskrift (TEK17)

Miljørettet helsevern i Vestfold er en interkommunal miljørettet helsevernordning for 10 kommuner i Vestfold. Avdelingen utfører oppgaver i henhold til Folkehelselovens kapittel 2 (kommunens ansvar) og 3 (miljørettet helsevern), samt tobakkskadelovens § 12.

Miljørettet helsevernavdelingens formål er nedfelt i Lov om folkehelsearbeid (folkehelseoven) § 1: "å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse".

En av hovedoppgavene våre er å føre tilsyn med, og gi godkjenning til skoler og barnehager. Vi er også involvert i planprosesser, slik at helsehensyn ivaretas i areal- og samfunnsplanlegging.

Miljørettet helsevern i Vestfold vil med dette levere en uttalelse til forslaget til TEK17 i forhold til aspekter som etter vårt syn har konsekvenser for folkehelsen:

§ 1-3 Definisjoner:

Rom for varig opphold

Dette bør presiseres nærmere for skoler og barnehager. Vi mener at det å definere rom for varig opphold ut i fra oppholdstid (en time av gangen, eller mindre enn to timer i løpet av en dag) er for uklart og vanskelig å følge opp senere. Brukerne (for eksempel elever og lærere på skoler) kommer ikke til å kjenne til slike begrensninger, for eksempel at et grupperom ikke kan brukes mer enn en time av gangen. Det gir også liten fleksibilitet for bruken av disse rommene. Grupperom og fellesarealer (minglearealer, kantiner, spiserom og lignende) må fortsatt regnes som rom for varig opphold, slik at de ikke blir "fritatt" fra blant annet kravet til tilgang på dagslys og tilfredsstillende radonnivå. Disse rommene brukes i mye større utstrekning til undervisning i dag enn tidligere, fordi gruppearbeid og en-til-en spesialundervisning er mer utbredt enn før. Det å benytte disse rommene i en slik utstrekning, uten å ha nok tilgang til dagslys, forringer barnas og elevenes arbeidsmiljø. Vi vil også legge til at grupperom brukes ofte av elever med lære- eller andre type vansker, De vil derfor oppholde seg mye i rom som har dårligere kvalitet.

§ 5-6 Minste uteoppholdsareal (MUA)

Vi mener at forskriften skal være restriktiv i å tillate at takterrasser regnes inn i uteoppholdsareal for boliger, men spesielt for skoler og barnehager. For barn er det ikke naturlig å oppsøke slike arealer for lek. Skolenes og barnehagenes utearealer benyttes også utenom skoletid/barnehagetid, men blir vanskelig tilgjengelige, privatiserte og innbyr ikke til fri fysisk utfolding hvis de er plassert på tak.

Uteområder på tak kan også være utfordrende med tanke på universell utforming, sikkerhet og støy fra tekniske installasjoner.

§ 12-9 Bad og toalett

Det bør stilles krav til at det skal være tilgjengelig HC-toalett i hver etasje, særskilt for voksne og barn, i skoler og barnehager. Vi erfarer at det planlegges bare ett HC-toalett per etasje og det kan da enten brukes av elever, eller av de voksne. Plassering av HC-toalettene er ofte ikke optimal og funksjonshemmede elever må noen ganger inn i arealer med personalgarderober og kontorer.

§ 13-1 Generelle krav til ventilasjon

Vi kan ikke se at TEK 10 §-1, punkt e) (Forurensende aktiviteter og prosesser skal så langt det er mulig innkapsles, utstyres med punktavsug, eller foregå i lokaler med egnet separat ventilasjon) videreføres godt nok til det nye forslaget. Dette kravet er viktig i sløyd, naturfagsrom, o.l på skoler.

§ 13-5 Radon

Paragrafens 3.ledd åpner for at « annet ledd gjelder ikke dersom det kan dokumenteres at tiltakene er unødvendige for å tilfredsstillere kravet i første ledd). Dette mener vi gir rom for tolkning og forskjellig praksis og bør presiseres. Vi mener at det bør tydeliggjøres at unntaket gjelder bare hvis det velges byggemåte som hindrer radoninntrengning (luftet garasje og lignende). Vi har erfaring med at selv om grunnundersøkelser viser lav konsentrasjon av radon, kan bygget senere få for høye radonnivåer allikevel.

§ 13-6. Lyd og vibrasjoner

Det å lempe på lydkravene for studenthybler forringer bokkvaliteten vesentlig. Studenter får vanskeligheter med konsentrasjon ved lesing, hvile og privat liv. Studenter er en sårbar gruppe med dårlig økonomi og med begrenset mulighet for å velge bosted.

Vi mener at §13-7-11 ikke må utgå. Den nye §13-6 gir rom for tolkning og erstatter ikke godt nok tidligere paragrafer (13.7-11). Formuleringen «kan oppfylles ved å tilfredsstillere lydklasse C i NS 8175:2012 Lydforhold i bygninger» er uklar. Disse paragrafene har stor betydning for helsemessig tilfredsstillende bygg.

Vi vil også nevne at vi har erfaring med at ikke tilfredsstillende lydisolasjon mellom forskjellige bruksformål i samme bygg (næ ring vs bolig) utgjør et problem og teknisk forskrift må stille tydelige krav.

§13-7 Lys

Vi viser til våre merknader til definisjon på «rom for varig opphold»
Nok tilgang til dagslys har dokumentert helsemessig betydning. Det å lempe på kravene i forhold til dette, mener vi ville være et stort ulempe i forhold til helsefremmende skoler og barnehager.

§ 13-8 Utsyn

Det å unnta soverom fra krav til utsyn er en vesentlig svekkelse for helsemessig tilfredsstillende byggkvalitet. Utsyn hindrer innestengt følelse og er med på at personer som er i rommet kan orientere seg i forhold til dagstid og vær, samt fremmer god kontakt med det fri. Soverom brukes ofte til andre formål og aktiviteter enn soving, blant annet til lek for barn (barnerom). Barn får redusert oppvekstmiljø ved å bo i rom uten utsyn. Videre vil den nye bestemmelsen kunne bidra til å øke kvalitetsforskjellen i boliger og derigjennom sosial ulikhet i helse. Spesielt er dette negativt for mindre boenheter.

Oppholdssone

Miljørettet helsevern

Interkommunalt samarbeid Andebu, Hof, Holmestrand, Horten, Nøtterøy, Re, Sande, Stokke, Svelvik, Tjøme, Tønsberg, Lardal

Besøks- og postadresse:
Regata 2
Postboks 123, 3164 REVETAL
Epost: mhv@re.kommune.no

Telefon
33 06 10 00
Telefax:
33 06 10 01

Org.nr: 00983885497
Bankgiro: 1638 02 43508
Side 2 av 3

Begrepet oppholdssone er uklart og gir rom for tolkning. Det å stille krav til dagslys faktor begrenset til oppholdssone forringer kvalitet og fleksibel bruk, samt fri møblering av et rom, for eksempel et klasserom i et skolebygg.

Andre kommentarer:

Generelt:

Generelt ønsker vi at forskriften i større grad differensierer på type publikum- og arbeidsbygg, samt stiller mer spesifikke krav til skoler og barnehager. Vi støtter ikke forslag som lemper på miljøkravene når det gjelder skole- og barnehage bygg, samt uteområder for disse. Dette begrunner vi med at utforming av skoler og barnehager har stor betydning for folkehelsen, fordi hele befolkningen tilbringer mange år av sine liv i disse byggene. Vi vet at innemiljø og uteområder til skoler og barnehager påvirker barnas og elevenes helse og læringsutbytte. Godt innemiljø og uteområder kan også bidra til å utjevne sosiale ulikheter, i og med at barn som har dårligere sosial økonomisk status hjemme får mange timer hver dag i skoler og barnehager i godt helsefremmende miljø.

Amfier

Utvendige og innvendige amfier blir mer og mer vanlige i skolebygg, men vi har også sett dette i barnehage bygg. Vi erfarer at disse ofte mangler varslingsfelt for svaksynte, samt rekkverk. Store amfier blir vanskelig håndterbare for svaksynte. Trinnforskjellen mellom trapp og amfi er ofte ikke merket og dårlig synlige. Utvendige amfier uten rekkverk innebærer større risiko for fall på vinterstid med mye snø og is.

Konklusjon

Byggteknisk forskrift er hjemlet i plan- og bygningsloven. Loven skal bidra til å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Det er viktig at forskriften følger opp lovens hovedprinsipper med tanke på å sikre barn og unges oppvekstvilkår. Det er også viktig at forskriften følger opp lovens oppgave med å bidra til å fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller. Det å lempe på kravene til dagslys, utsyn og lydforhold svekker intensjonene i loven. Vi mener at det å senke byggekostnadene ikke veier opp for de negative helsemessige konsekvensene forslagene medfører.

Med vennlig hilsen

Kirsti Grimsland
avdelingsleder

Eva Rizi
miljørettet helsevernkonsulent